

Gençlik Teolojisi ve Din Eğitime Yansımaları

 Mehmet Su*

Öz: Çocuk teolojisi, son yıllarda din eğitime yönelik en umut verici yaklaşımlardan biri olarak kabul edilmektedir. Benzer bir yaklaşımın gençler için de geliştirilip geliştirilemeyeceği ve eğer mümkünse bunun nasıl olacağına ilişkin bazı soruların cevabı üzerinde giderek daha fazla durulmaktadır. Son yıllarda bu soruya olumlu cevap verenlerin sayısının giderek arttığı görülmektedir. Gençlik teolojisi konusundaki çalışmalar yeni olmakla birlikte bu konudaki tartışmalar, gençlerin teolojik düşüncesinin yapısına yönelik farklı bakış açıları sunmakta, din eğitiminin şekillenmesinde uygulayıcılara yeni ufuklar açmaktadır. Bu çalışmanın amacı özellikle Batı'da gençlik teolojisi çerçevesinde ortaya konan anlayışın din eğitime sunacağı katkıları ve bakış açılarını söz konusu araştırmalardan hareketle ele almaktır. Çalışma nitel desende durum çalışması olarak hazırlanmış, veri toplama aracı olarak doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Araştırma verileri betimsel değerlendirme ile analiz edilmiştir. Gençlik ve teoloji olgularının bağlantısal olarak irdelendiği çalışmanın son bölümünde gençlerin din eğitimi için bazı eğitim modelleri önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Din Eğitimi Modelleri, Dini Gelişim, Gençlik Teolojisi, Çocuk Teolojisi, Pratik Teoloji.

Atf: Mehmet Su, "Gençlik Teolojisi ve Din Eğitime Yansımaları", *Artuklu Akademi* 10/2 (Aralık 2023), 269-284.

Youth Theology and Its Reflections on Religious Education

Abstract: Children's theology has been recognized as one of the most promising approaches to religious education in recent years. There is an increasing focus on the question of whether a similar approach can be developed for young people and, if so, how. In recent years there has been an increasing number of people who have answered this question in the affirmative. Although the studies on youth theology are new, the discussions on this subject offer different perspectives on the structure of the theological thinking of young people and open new horizons for practitioners in shaping religious education. The aim of this study is to examine the contributions and perspectives of the understanding put forward within the framework of youth theology, especially in the West, to religious education based on the aforementioned studies. The study was prepared as a case study in qualitative design and document analysis technique was used as a data collection tool. The research data were analyzed with descriptive evaluation. In the study where the phenomena of youth and theology are examined in connection, some educational models for the religious education of young people are proposed in the last section.

Keywords: Religious Education, Models of Religious Education, Religious Development, Youth Theology, Children Theology, Practical Theology.

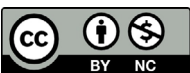
Citation: Mehmet Su, "Youth Theology and Its Reflections on Religious Education", *Artuklu Akademi* 10/2 (Aralık 2023), 269-284.

Gönderim Tarihi: 28.08.2023

Kabul Tarihi: 12.12.2023

Yayın Tarihi: 31.12.2023

* Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Bilimleri Anabilim Dalı, mhmtsu@gmail.com
Asst. Prof., Kilis 7 Aralık University, Faculty of Theology, Department of Religion Sciences, mhmtsu@gmail.com

Giriş

Dünyanın farklı yerlerinde özellikle de Avrupa’da, çocuk teolojisi üzerinde yapılan çalışmaların da etkisiyle gençlik teolojisi araştırmalarına olan ilginin arttığı görülmektedir. Çocuk teolojisi ilk olarak 20. yüzyılın son on yılında gündeme gelmiştir. Bu fikri destekleyen araştırmacıların başında Friedrich Schweitzer (1954 -) gelmektedir. Schweitzer çocuk teolojisini, son zamanlarda dünya çapında önemli bir ilgi gören “Çocuklar için Felsefe, (p4c)”¹ eğitim yaklaşımının etkisiyle artık bir filozof olarak görülen çocuk kavramının bir uzantısı olarak kabul etmektedir. Schweitzer’in varsayımına göre, çocuklar felsefi sorular sorabiliyor ve felsefi yetenekler sergileyebiliyorsa, din ve teoloji söz konusu olduğunda da aynı şekilde sorular sormaları ve teolojik yeteneklerini ortaya koyabilmeleri gerekir.² Çocuk teolojisi, zaman içinde din eğitimi alanında yerleşik bir kavram hâline gelmiş ve tüm dünyaya yayılmıştır.³ Zamanla çocuk teolojisi etrafında dile getirilen bazı esaslar ve yaklaşımlar ergenleri ve gençleri kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Gençlik teolojisi din eğitiminde, dini grupların gençlik çalışmalarında ve teolojik tartışmalarda giderek daha fazla yer almaktadır. Aynı zamanda çocuk teolojisinin din eğitimi alanıyla sınırlı kalmayarak Kilise Gençlik Hizmetleri (youth ministry) araştırmaları⁴ alanında da önemli bir konu hâline geldiği ve pratik teoloji çalışmalarına da yansıtıldığı görülmektedir. Son zamanlarda, araştırmalarında gençlik teolojisi kavramını benimseyen ve teolojik antropolojiye değinen bazı ilahiyatçılar da bulunmaktadır.⁵

Günümüzün post-laik dünyasında yetişen gençlerin hayat pratiklerinde geleneksel inanca olan ilginin azaldığı, buna mukabil gençlerin teolojik konuları ilginç buldukları ve teolojik konulara ilgilerinin arttığı gözlemlenmektedir.⁶ Böylelikle gençlerin kendilerine özgü inanç ve inanç pratiklerinin bazı özellikleri gençlerin teolojiye yaklaşımını anlamada önemli ipuçları vermektedir. Günümüz gençlik inancının eski geleneksel ve mezhepsel sınırları aşan öznel bir deneyime ve kendine has çizgileri sahip olduğu görülmektedir. Gençlerin inanç tasavvurları bireysellik üzerine inşa edilmekte ve kendi deneyimlerine göre şekillenmektedir. Bu durum gençlerin inançları hakkında konuşma biçimlerinde ortaya çıkmaktadır. Geleneksel inanç kavramlarının tanımları ve yorumları kendileri tarafından öznel olarak yeniden yorumlanmaktadır. Bu yüzden gençlik araştırmaları giderek gençlerin inançlarını ifade etme şekillerine daha fazla odaklanmaktadır. Gençlerin din eğitimiyle ilgili çalışmalar, çocuk teolojisinin son 30 yılda teolojiye getirmiş olduğu bakış açısına yeni ve önemli bir vurgu yapmak istemektedir. Gençler özne olarak ciddiye alınmalı ve kendi başlarına bağımsız teolojik bir bakış açısına sahip oldukları kabul edilmelidir.⁷ Gençlerin din eğitimini konu edinen çalışmaların mutlaka gençlerin bakış açılarını göz önünde bulundurması, muhatap kitle olan gençlerin hayat tasavvurları ve pratiklerinin araştırılması gerekmektedir.

Gençlik ve teoloji konusunda yapılan çalışmalar bazı eleştirileri de beraberinde getirmiştir. Gençlerin inancıyla ilgili çağdaş araştırmaların öne çıkardığı sorunlardan biri, yapılan çalışmaların çoğunun gençleri araştırmanın öznesi olmaktan çok nesnesi hâline getirmesidir. Yeni yeni şekillenen "gençlik teolojisi" teriminin üstesinden gelmeyi amaçladığı tam da bu sorundur.⁸ Teoloji ve ergenleri birbirleriyle verimli bir diyaloga getirmek için bir başka engel de teolojinin yeri ile ilgili tartışmalardır. Birçoklarına göre teoloji daha çok profesyonellerin işidir ve akademik çevrelerde konuşulması gereken bir alandır. Schweitzer’e⁹ göre ise eğer teoloji ergenleri içerecekse o zaman bu durum yetişkinleri farklı bir başlangıç noktasına yönlendirmeli

¹ Çocuklar için Felsefe ve din eğitimi konusunda yapılan bir çalışma için bk. Mehmet Su, “Din Eğitiminde Çocuklar İçin Felsefe (P4C): İmkânlar ve Sınırlılıklar”, *Din ve Bilim - Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi* 5/1 (Haziran 2022), 75-86.

² Friedrich Schweitzer, “Adolescents as Theologians: A New Approach in Christian Education and Youth Ministry”, *Religious Education* 109/2 (2014), 185.

³ Bu alanda ülkemizde yapılan bazı çalışmalar için bk.; Cemil Oruç, “Din Eğitimi Açısından Çocuk Teolojisi ve İlahiyat Fakülteleri İçin Bir Öneri”, *Din Eğitiminde Kalite*, (ed. Fahri Kayadibi), İstanbul: Dem Yay., 2014, s.125-152; ; Güllüzar Canpolat - Davut İşikdoğan, “Çocuk Teolojisini Anlamak: John M. Hull’ün ‘Çocuklarla Teolojik Konuşmalar’ Eserinin Analizi”, *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 11 (30 Haziran 2021), 159-179.

⁴ Youth ministry konusunda yapılan bazı çalışmalar için bk.; Jeremy Smith, “Adolescent Spiritual Formation: Practical Theology as a Filter for Youth Ministry”, *Theological Research Exchange Network (TREN)*, (01 Mayıs 2020); Bert Roebben, “International Developments in Youth Ministry Research: A Comparative Review”, *Religious Education* 107/2 (2012), 192-206.

⁵ Frantisek Stech, “Emerging Youth Theology and the Theology of Embrace”, *When East and West Meet*, (2019), 162.

⁶ Carol A. Markstrom, “Religious Involvement and Adolescent Psychosocial Development”, *Journal of Adolescence* 22/2 (1999), 205.

⁷ Tobias Faix, “Semantics of Faith. Methodology and Results Regarding Young People’s Ability to Speak about their Beliefs”, *Journal of Empirical Theology* 27 (2014), 5.

⁸ Annike Reiss, “Jugendtheologie”, *In: Wissenschaftlich Religionspädagogisches Lexikon* (2015), 5.

⁹ Schweitzer, “Adolescents as Theologians”, 187.

ve gençlik teolojisi profesyonellerin ergenlere verebileceği bir çerçeve ile sınırlandırılmamalıdır. Dolayısıyla gençleri birer teolog olarak konumlandırmak bu konudaki çalışmaların temel hedefidir.

Bu araştırmanın temel problemi yeni yeni şekillenen gençlik teolojisi etrafında ortaya çıkan yaklaşımları ele alarak bu konudaki tartışmaların gençlerin din eğitimine ne tür yansımaları olabileceğini ortaya koymaktır. Çalışma nitel desende durum çalışması olarak hazırlanmış, veri toplama aracı olarak doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Durum çalışması; tek bir durum ya da olayın derinlemesine boyutsal olarak incelendiği, verilerin sistematik bir şekilde toplandığı nitel bir araştırma desendir.¹⁰ Araştırma verileri betimsel değerlendirme ile analiz edilmiştir. Bu çerçevede araştırmanın ilgili olduğu literatür taranmış, bu konudaki yaklaşım ve tartışmalara yer verilerek derinlemesine analiz edilmiş gençlik teolojisi konusu temel argümanları ve varsayımları etrafında incelenmiştir. Büyük ölçüde ergenlik dönemi dini gelişim çerçevesinde şekillenen gençliğe dair çalışmalar gelişimsel bir arka plana sahip olduğundan bu konudaki çalışmaların ortaya koyduğu verilerden de yararlanılmıştır. Teoloji ve gelişimin şekillendirdiği gençlik teolojisi hakkında bütüncül bir bakış ortaya koymak bu çalışmanın öncelikli amacıdır. Gençlerin teolojik düşüncelerinde, sorularında ve arayışlarında ciddiye alınmasını önemseyen bu anlayışın din eğitimi uygulamaları açısından ne tür sonuçları olabileceği ortaya koymaya çalışılarak, bu konuda önerilen bazı eğitim modelleri tartışılmıştır.

1. Dinî Gelişim Açısından Gençlik Dönemi

Gençlik teolojisi konusunu ele alan çalışmalarda genel olarak ergenlik döneminin başta biyolojik, psikolojik olmak üzere birçok gelişimsel özellikleri göz önünde bulundurulmaktadır. Ergenlik dönemini kesin çizgilerle sınırlamak mümkün olmasa da bu dönem, çoğunlukla cinsel olgunluk çağı olarak görülür ve çocuklukla yetişkinlik arasında 11-22 yaşlarını kapsar.¹¹ Gençlik kavramı ise genellikle ergenliği de kapsayan 11-25 yaşları arasındaki süreci ifade eder. Bu çalışmada hemen hemen aynı dönemler için kullanılan ergenlik ve gençlik kavramlarını yerine göre birbirinin yerine kullanacağız. Ergenlik yaşı, gelişim psikolojisi ve sosyolojik açıdan çocukluktan ayırt edici bir dönem olarak kabul edilir.¹² Ergenlik dönemine geçiş sürecinde yaşanan soyut düşünme becerisindeki gelişmeler ve zihinsel kapasitedeki genişlemenin kimlik kazanmayla bütünleşmesiyle bu dönemin insan yaşamının bebeklik döneminden sonraki en hızlı gelişim aşamasına karşılık geldiği genel olarak kabul edilmektedir.¹³

Çocuğun ergenliğe erişmesiyle birlikte, ergenlere özgü yeni bilişsel yetenekleri ortaya çıkmaktadır. Ergen, çocukluk dönemindeki deneyim dünyasıyla sınırlı gerçekliği düşünmekten daha ileri bir düşünce olan varsayımsal düşünceye yönelmektedir. Ancak ergen birey bu soyut düşünce ikliminde bazı ontolojik sorularla karşı karşıya kalmaktadır. “Ben neyim, diğerleri arasında neredeyim, ben dünyaya neden geldim ve yaşamımla ilgili ne yapacağım...?”¹⁴ Ergenlik döneminin en önemli gelişimsel görevinin kazanılmasıyla kişi, daha önce deneyimlemediği konular ve durumlar hakkında konuşabilir ve bu konularda tartışabilir. Genç, kendi deneyimlerinin sınırlarına bağlı kalmaksızın varsayımlar üzerinde kafa yorabilir, farklı ihtimalleri gözden geçirebilir. Bu aşamada ergenler, kendilerinde ve diğerlerinde arzu ettikleri ideal nitelikler hakkında çok yönlü tartışmalara katılırlar. Bu idealist düşünceler sıklıkla fanteziye de dönüşebilir. Elkind bu durumu ‘kişisel masal’ olarak adlandırmaktadır.¹⁵ Dolayısıyla ergenlerin hayal dünyalarını önemli ölçüde varsayıma dayalı olarak kurguladıkları hikâyeler şekillendirmektedir. Birçok ergen, yeni keşfettikleri fikirleri ve bu fikirleri nasıl pratiğe yansıtacakları konularında sabırsızlık gösterebilmektedir.

Varsayımsal düşünme, gencin hipotez oluşturmaya ve bilişsel olarak farklı akıl yürütme olanaklarına izin veren bir beceridir. Somut işlemler dönemi çocuğun gerçek dünyada mevcut eylem biçimlerini kavramasını mümkün kılarken, soyut işlemler dönemi ergenin olası temsilleri kavramasına izin

¹⁰ Münevver Subaşı - Kübra Okumuş, “Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 21/2 (2017), 420.

¹¹ Arthur Canales, “Models for Adolescent Ministry: Exploring Eight Ecumenical Examples”, *Religious Education* 101 (2006), 207.

¹² John W. Santrock, *Educational Psychology*, (McGraw-Hill Education, New York, 2009), 46.

¹³ Mustafa Köylü - Cemil Oruç, “Gençlik Dönemi Din Eğitimi”, *Nobel Akademik Yayıncılık* (2023), 67.

¹⁴ Köylü - Oruç, “Gençlik Dönemi Din Eğitimi” (2023), 68.

¹⁵ David Elkind, “Egocentrism in Adolescence”, *Child Development* 38/4 (1967), 1032.

verir. Bu olası temsiller; teoriler, idealler ve dini metinlerde sıkça görülen metaforlardır. Metaforu anlamak ve ilişki kurabilmek için genç, aynı önermenin veya ifadenin farklı anlamlara sahip olabileceğini kavramalıdır. Ergenlerin metaforları ve benzetmeleri kavrayıp anlayabilecek gelişimsel olgunluğa sahip oldukları bilinmektedir.¹⁶ Ergenlik döneminde gençler, daha soyut ve hayali düşündükleri gibi aynı zamanda daha mantıklı düşünmeye de başlarlar.¹⁷ Bu açıdan kendi içinde sistemli bir yapısı olan teoloji, gençlerin hipotetik düşünmelerine olanak sağlayacak araçlara sahip görünmektedir. Ayrıca ihtimaller üzerinde düşünme becerisinin gelişmesi ve böylelikle farkındalığın oluşması mevcut dini anlayışların eleştirilmesine neden olabilmektedir. Bu dönemde genellikle kalıcı olmayan din değiştirme olaylarını bu açıdan değerlendirmek gerekmektedir.¹⁸

Dini gelişim alanında yapılan çalışmaların ortaya koyduğu verilere göre inançlardaki değişiklikler ergenlik döneminde özellikle belirgin olabilmektedir. Fowler, bilişsel işlevlerdeki değişim ve kişilerarası bakış açısı kazanmadaki gelişimden yola çıkarak, ergenliği daha kişisel bir Tanrı anlayışı geliştirmeye olanak sağlayan “yapay geleneksel” inancın bir aşaması olarak tanımlamaktadır.¹⁹ Gençler, bilişsel olgunlaşma, ergenlik ile ilgili hormonal değişiklikler, akranlar ve ebeveynlerle ilişkilerde değişen roller dâhil olmak üzere birçok gelişimsel değişim ve dönüşüm yaşamaktadırlar. Gelişim psikologları, ergen inancının standart krizlerinden birinin, çocukluk döneminde edinilen çeşitli inançları rasyonel inceleme faaliyetlerinden kaynaklandığına dikkat çekmişlerdir.²⁰ Birçok ergen, çocuklukta kendilerine sunulan naif imgelere ve hikâyelere artık inanmak istememektedir. Gençler, çocukluk döneminde edinmiş oldukları dini fikirler hakkında eleştirel düşünmeye²¹ başladıkları için sorgulama yapmaya ve konulara şüphe ile yaklaşmaya başlamakta, başta sosyal medya, akranlar olmak üzere yeni bilgi kaynaklarından öğrendikleriyle yerleşik Tanrı düşüncesine meydan okuyabilmektedirler. Örneğin Elkind, ergenliği bilişsel gelişimin yeni bir “anlam (idrak) arayışı” ihtiyacının başladığı bir dönem olarak kabul eden Elkind, dini inancı sorgulamayı anlam arayışı içerisinde değerlendirmektedir.²² Dinî gelişim ile ilgili olarak Elkind, İnanca giderek derinleşen bir bağlılık ve hayatı onunla anlaşılır kılma veya daha önce üstün körü kabul edilmiş olan inanç esaslarına ilişkin derin bir sorgulama veya bunların reddi olmak üzere ergenlerde ortaya çıkan anlam arayışının iki olasılığa yol açtığını belirtmektedir. Dinî ve manevi gelişim konusunda önemli çalışmaları olan Gordon W. Allport ise, gelişimsel olarak birbirini takip eden iki dindarlık türünden bahsetmektedir. Bunlar dışa dönük dindarlık ve içe dönük dindarlıktır. Dışa dönük dindarlık daha çok çocukluk döneminde gelişen ve karşılıklı çıkar ilişkisine dayanan dindarlık türüdür. İçsel dindarlık ise genellikle gençlik döneminde kişiliğin bir parçası hâline gelir ve din hayatın doğal bir parçası olarak görülmektedir. Allport’a göre dine karşı ön yargılar genellikle içsel dindarlık seviyesine ulaşamamanın bir sonucudur.²³ Dolayısıyla bireyin anlam arayışına cevap veren, içselleştirilmiş bir dini anlayışın tesisi, gençlik döneminde eleştirel ve çok yönlü bir bakışı beraberinde getirmektedir.

Fowler, özellikle ergenlik döneminde, bilişsel işlevdeki gelişmeleri inanç gelişiminin temeli olarak nitelendirir. Piaget’in soyut düşünme anlayışına dayanarak ergenlik dönemini temellendiren Fowler, bu yapay-geleneksel aşamada, ergenlerin soyut düşünme yeteneğine sahip olduklarını, kendi düşüncelerini ve hikâyelerini yansıtmaya başladıklarını ve anlayışlarını daha üst düzey soyut kavramlar ve kavramsal sistemler olarak adlandırıp sentezlemeye başladıklarını öne sürmektedir.²⁴ Fowler, bir gencin, başkalarının kendisi hakkında ne düşündüğünün farkında olma yeteneğindeki gelişimin, gençleri başkaları hakkında sahip oldukları değerlendirmelere ve başkalarının onlar hakkında yapabilecekleri değerlendirmelere karşı

¹⁶ David Elkind, “The Origins of Religion in the Child”, *Review of Religious Research* 12/1 (1970), 41.

¹⁷ Santrock, *Educational Psychology*, 46.

¹⁸ David Elkind, “Age Changes in the Meaning of Religious Identity”, *Review of Religious Research* 6/1 (1964), 40.

¹⁹ James W. Fowler - Mary Lynn Dell, “Stages of Faith from Infancy Through Adolescence: Reflections on Three Decades of Faith Development Theory”, *The Handbook of Spiritual Development in Childhood and Adolescence* (Sage Publications, inc.), 38.

²⁰ James Fowler, *Faith Development in Early Childhood* (Kansas City, MO: Sheed & Ward, 1989).

²¹ Schweitzer, “Adolescents as Theologians”, 188.

²² Elkind, “The Origins of Religion in the Child”, 43.

²³ Gordon W. Allport, *Birey ve Dini*, çev. Bilal Sambur (Elis Yayınları, 2005).

²⁴ James W. Fowler, “İman Bilincinin Evreleri”, çev. A. Ulvi Mehmedoğlu, *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Dergisi)*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 19 (2000), 97.

çok daha duyarlı hâle getirebileceğini iddia etmektedir. Fowler, bu aşamada gençliğin kişisel ve ilişkisel açıdan aşkın anlayışlar oluşturduğunu ileri sürmektedir. Tanrı temsilleri genellikle sevgi, anlayış, sadakat ve destek gibi kişisel niteliklere sahiptir. Netice itibarıyla ergenliğin ilk yıllarında dini inançlar ideolojik olarak savunulmakta ve yaşanmaya çalışılmaktadır ancak sonraki yıllarda eleştirel olarak değerlendirilmektedir.²⁵

Ergenlik döneminde bireyin sosyal çevresinin de değiştiği, hayatındaki önemli kişilerin değiştiği ve rollerinin dönüştüğü görülmektedir. Bu dönemin sosyal gelişim açısından birey üzerindeki etkisi bireyin kendi kişiliğine ve davranışlarına yönelik diğerlerinin bakış açısına daha fazla önem vermesidir.²⁶ Bu gelişimsel değişiklikler, çocuklukta edinilen dini inancı sorgulamak ve yeniden konumlandırmak için bir imkân veya bir zorunluluk olarak görülebilir. Bir başka ifadeyle gençlerin teolojik sorularına ve anlam arayışına odaklanarak düzenlenen din eğitimi gençlerin kendi dini düşüncelerini gözden geçirmelerine ve kendi teolojik yetkinliklerini genişletmelerine yardımcı olabilir.²⁷ Özellikle ebeveyn etkisinin daha az olduğu, akranların bireyin anlam arayışında ve dini düşüncelerinin şekillenmesinde giderek daha etkili olduğu bu dönemde, din eğitiminin etkileşime dayalı ve diyalog temelli olması önem arz etmektedir.

2. Gençlik ve Teolojisi

Akademik çalışmalar 'çocuk teolojisi' konusunu tartışırken son zamanlarda özellikle Avrupa'da, gençlerin teolojisine de ilgi duymaktadır. Elbette, 'gençlik ve teoloji' konusu ilk defa gündeme gelen ve tartışılan bir konu değildir. Ancak gençlik teolojisi yeni bir kavramsallaştırma olarak sunulmakta, gençlik ve teolojinin yeni bir bakış açısıyla araştırılması istenmektedir. Bu nedenle gençlik teolojisi terimi yeni bir kavram değil, özellikle teolojiye özel bir alt kavramdır. Gençlerin inancına, maneviyatına ve dindarlığına odaklanan gençlik teolojisi aşağıda açıklayacağımız yeni ufuklara işaret etmektedir.

Gençlik teolojisi, gençlerin teolojik düşüncelerinde, sorularında ve arayışlarında ciddiye alınmaları, yani ilkesel olarak eşit diyalog ortakları olarak değerlendirilmeleri anlamına gelir.²⁸ Gençlik teolojisi, gençlerin inancını kendi bağlamlarında ciddiye alma fırsatı sunmaktadır. Özellikle, modernizm ve postmodernizm sonrası gelişmeler, doğru anlamın tespitinde etkili olan unsurların en önemlisi olarak kabul edilen bağlamsal yaklaşım ve buna dayalı olarak gelişen bağlamsal teolojinin Batı kültürü üzerindeki etkisini güçlendirmiştir.²⁹ Buna bağlı olarak kilisenin Hıristiyan Batı medeniyetindeki geleneksel dogmaları, bu yeni neslin gözünde giderek önemini kaybetmektedir. Bazı araştırmalarda yeni nesil gençlerin, kiliselerin geleneksel mezhepsel inançları ve temel dogmalarının klasik anlamlarından oldukça farklı bir dini düşünce geliştirdikleri görülmüştür.³⁰ Bu çalışmalarda bireysel dini yönelimin Batı dünyasında giderek yayıldığına işaret edilmiştir. 17 yaşındaki bir genç kızın Tanrı düşüncesini ortaya koyan ifadeleri bu anlayışı ortaya koyan güzel bir örnektir.

Soru: "Tanrı'ya inanıyor musunuz?"

Janine: "Sanırım evet, bence her insana yol gösteren ve onu koruyan ilahi bir güç eşlik ediyor.

Soru: Bu İncil'in Tanrısı mı?"

Janine: "Tüm insanlar için aynı şeyi ifade eden bir Tanrı olduğunu söyleyemem. Herkesin Tanrı'yı kendisi için tanımlaması gerektiğine inanıyorum. Çünkü bu kişinin hangi fikre sahip olduğuna ve düşüncelerine bağlı olarak değişebilir. Tanrı hakkındaki düşüncem, "genel bir Tanrı" olduğu şeklinde değil. "Dünyayı ve insanı yaratan, her yerde var olan ve hepimizi izleyen "bir" Tanrı olduğuna inanmıyorum [...] Bunu hayal edemiyorum. Beni yönlendiren, beni bir kukla gibi elinde tutan, önceden belirlenmiş kesinlikle değiştirilemez bir kaderim olduğunu ileri süren dini düşünceyi doğru bulmuyorum [...]"

Soru: "Hangi fikir sizin için daha uygun olurdu?"

²⁵ Victor Korniejczuk, "Psychological Theories of Religious Development: A Seventh-Day Adventist Perspective", *Institute for Christian ...*, (1993), 266.

²⁶ John Santrock, *Adolescence* (New York, Ny: McGraw Hill, 2015), 123.

²⁷ Reiss, "Jugendtheologie", 2.

²⁸ Reiss, "Jugendtheologie", 1.

²⁹ James O. Duke - Howard W. Stone, *How to Think Theologically: Third Edition* (Minneapolis: Fortress Press, 2013), 15.

³⁰ Faix, "Semantics of Faith. Methodology and Results Regarding Young People's Ability to Speak about their Beliefs", 6.

Janine: "Bence herkese büyük bir gücün parçası olan bireysel bir partner eşlik ediyor. Tüm insanları izleyen ve tüm insanlara eşlik eden bir Tanrı olduğuna inanmıyorum."³¹

Bu diyaloga göre Janine belli bir teolojik düşünceye sahiptir. Bu teoloji dini bireyciliği vurgulayan bir teolojidir. Onun için herkesin kendine özgü bir Tanrı fikri vardır, öyle ki hiçbir genel kavram tüm farklı anlamları içinde barındıramaz. Dahası, Janine'in teolojisi insanın özerkliğine bağlıdır. İnsanlara kukla gibi davranan hiçbir Tanrıya inanamaz.³²

Yukarıdaki diyalogdan ve son dönem çalışmalarından anlaşıldığı üzere dini bireysel yorumlama anlayışı giderek dini düşüncenin önemli unsurlarından biri hâline gelmiştir. Özellikle gençlik yılları bu düşünce yapısını desteklemektedir. Ergenlik dönemiyle birlikte bireysel dinî düşüncenin hızla gelişmeye başladığı bilinmektedir. Çocukluk döneminde yarı efsanevi ve masalımsı bir şekilde biçimlenen inancın yerini bilinçli olarak seçilen ve kritik edilmiş inanç biçimi alır.³³ Ergenlik dönemiyle başlayan özerklik arayışı, gelişimin diğer alanlarını da kapsayacak şekilde daha önce öğrenilenleri test etme arayışına yönelmektedir. Bu süreçte inancın gencin hayatında bir karşılığının olup olmadığı değerlendirilir. Dinî bilginin işlevselliği, kişilik gelişimine katkısı, bireylerin hayatına nasıl bir etkide bulunduğu gençler tarafından eleştirel bir şekilde ele alınmaktadır. Böylesi bir yaklaşım doğal olarak kurumsal dinî yapıları ikincil bir konuma yerleştirmektedir.³⁴

Son yıllarda yaşanan bu köklü değişimler özellikle teolojide iz bırakmış, teoloji ve misyonerlik anlayışı hakkında yeni bir tartışmalara yol açmıştır. Bu tartışmalar kilise gençlik çalışmalarına da (youth ministry) yansımıştır. Gençleri kiliseye alıştırmaya amacıyla yapılan bu çalışmalarda özellikle gençlerin gelişimsel özelliklerine önem verilmekte ve buna göre bir yaklaşım sergilenmektedir. Ancak bazı araştırmacılar tarafından kilise ve onun söylemlerinin tarihsel bağlamının gençlerin bugünkü düşünce yapısına hitap edecek şekilde uyarlanması gerektiğine vurgu yapılmaktadır.³⁵ İlahiyatçıların ve din eğitimcilerinin teolojiye yaklaşım perspektiflerinde değişim ve dönüşümünü gerektiren bu yaklaşım, dinî anlatının yorumlanması konusunda kiliseyi tekeli yaklaşımını gözden geçirmeye çağırılmaktadır. Bu anlayışa göre bir uzman görüşü her zaman önemli olmakla birlikte, sıradan insanların bakış açıları da bir o kadar önemlidir.³⁶ Sıradan insanların teolojik düşünceleri genellikle akademinin beklediği gibi referanslı bilgiye dayanmasa da bu insanların teolojisinin yansıtıcı statüsü kökten inkâr edilmemelidir. Stech,³⁷ sıradan teoloji ile akademik teoloji arasındaki farkın sadece bir derece meselesi olduğunu belirtmektedir. Ona göre akademisyenler bile normalde teolojiye sıradan bir şekilde yorumlayarak başlamaktadırlar ve bu sıradan teoloji, onların akademik faaliyetlerinin temelini oluşturmaktadır.

Dini metinlerin gençliğe yaklaşım şekli bu konudaki tartışmaların önemli bir referans kaynağıdır. Gençliğin kutsal kitaplarda ele alınışı dinlerin gençlere bakışını anlamada bazı ipuçları vermektedir. Özellikle kurumsal dini yapıların teolojisinin temelini kutsal kitaplar oluşturur. Bu kaynaklarda gençliğin ele alınışına bakıldığında önemli farklılıklar olduğu görülür. Örneğin İncil'in gençliğe yaklaşımı daha çok gençlik döneminin temel bazı kavramlarına yöneliktir. Bunlar; anne babaya saygı, günahkârlık, zayıflık gibi kavramlardır. Örneğin yetişkin olmadıkları için küçük ve zayıf görülün,³⁸ anne babaya itaat etmeye teşvik edilen,³⁹ gençlik yıllarında yapılan günahlardan ve isyanlardan dolayı Tanrı'nın kendisini cezalandırmamasını isteyen,⁴⁰ gençliğin tadını çıkarmaya teşvik edilen ama yaptıklarından da hesaba çekilecek olan gençlerden bahseder.⁴¹ Dolayısıyla İncil'de gençlik daha çok zaafı ve eksiklikleri ile ön plana çıkmaktadır.

³¹ Schweitzer, "Adolescents as Theologians", 191.

³² Schweitzer, "Adolescents as Theologians", 192.

³³ Fowler, *Faith Development in Early Childhood*, 32.

³⁴ Cemil Oruç, "Eğitimde Dini Okuryazarlık, (Eğitimde Okuryazarlık Becerileri - III, Ed. Erol Koçoğlu, Pegem Akademi: Ankara, 2021)", 2021, 246.

³⁵ Smith, "Adolescent Spiritual Formation", 76.

³⁶ Stech, "Emerging Youth Theology and the Theology of Embrace", 163.

³⁷ Stech, "Emerging Youth Theology and the Theology of Embrace", 165.

³⁸ İncil (Kitabı Mukaddes, 2018), Timoteos 4:12; Samuel 17:42.

³⁹ Efesliler 6:1-3.

⁴⁰ Mezmur 25:7.

⁴¹ Vaiz 11:9-10.

Bir genç olarak İsa hakkındaki tek kanonik hikâye, tapınakta öğretmenler arasında oturan on iki yaşındaki İsa'nın hikâyesidir. İsa'nın ebeveynleri onu Tapınakta bulduklarında, öğretmenler arasında oturmakta, onları dinleyip bazı sorular sormaktadır.⁴² Corrie bu sahneyi günümüz gençlerine de örnek olması ve gençliğin din eğitiminin nasıl olması gerektiğini göstermesi açısından yorumlayarak şöyle ifade etmektedir:

“Her şeyden önce İsa müzakere yoluyla öğreniyor. Karşılıklı bir alış veriş var; sorular soruyor ve diğerlerinin söylediklerini dinliyor. İkincisi, bunu yetişkinlerle yapıyor. İnanç geleneğindeki en iyi öğretmenler arasında oturuyor ve muhatap olarak onu ciddiye alanlarla bu süreçte bilgilerden faydalanıyor. Üçüncüsü, bunu halka açık bir şekilde yapıyor... Dördüncüsü, burası herhangi bir kamusal alan değildir, burası dini cemaatin iktidar yeri olan Kudüs'teki Tapınaktır... Genç İsa, yetişkinlerle, halkın içinde, iktidarın merkezinde diyalog yoluyla ciddi teolojik tartışmalara katılarak onu bir noktaya getiriyor. Ders vermiyor ya da pasif olarak ders almıyor ve yetişkinlerin uzaktan okuduğu onun dinlediği tecrit edilmiş bir ortamda bunlar olmuyor. O eylemin olduğu yerde müzakere ve diyalog yoluyla teoloji yapıyor.”⁴³

Kur'an'da Hz. Peygamberin gençlik yıllarına ilişkin herhangi bir ifadeye rastlanmamakla birlikte tabakat ve siyeri nebi kitaplarında bir genç olarak onun erdemli davranışlarından ve özelliklerinden çokça bahsedilmektedir. Kur'an'da gençlik genel olarak peygamberlerin gençlik yılları üzerinden veya Kur'an'ın indirilişinden önce yaşamış bazı gençlerin mücadeleleri üzerinden ele alınmaktadır.

Örneğin İbrahim Peygamber Kur'an'da bir yandan araştıran, sorgulayan, meraklı bir genç olarak tasvir edilirken,⁴⁴ diğer taraftan kavminin putperest inançlarına karşı tek başına mücadele eden biridir.⁴⁵ İbrahim Peygamberin Tanrı'yı arayışı, varsayımsal düşünceyi ve bütüncül bir anlam arayışını ortaya koyması bakımından güzel bir örnektir. İbrahim örneğinde olduğu gibi anlam arayışının özellikle gençlik yıllarında uyandırdığı vurgulanmıştır. Diğer taraftan bir genç olarak onun kararlılığı ve tek başına mücadelesi gençlere örnek gösterilmiştir. Geçmiş zamanlarda yaşamış, “birkaç genç”⁴⁶ olarak ifade edilen Ashab-ı Kehf ise, yaşadıkları dönemin yerleşik dini değerlerine başkaldırdıkları için toplumlarından uzaklaşmak zorunda kalan bir grup gençtir. Bu gençlerin içinde yaşadıkları toplumun dini değerlerini eleştirmeleri, gençlik döneminin gelişim özellikleriyle uyumlu olarak görünmektedir.

Gençlik yılları anlatılan peygamberlerden biri Hz. Yusuf'tur. Kur'an'da “Ergenlik çağına erişince, ona hikmet ve ilim verdik.”⁴⁷ ifadesi ile Yusuf Peygamberin gençlik yıllarından söz edilmekte, özellikle iffeti gündeme getirilmektedir. Sonraki ayetlerde bir genç olarak onun da karşı cinse ilgi duyduğu ancak Rabbinin burhanı (ikaz, işaret) sayesinde kadına yaklaşmadığı belirtilmiştir.⁴⁸ Bu ayetlerde gençlik yıllarında karşı cinse duyulan doğal ilginin, dinî değerler etrafında şekillenmesi gerektiğine göndermeler vardır. Ayrıca Hz. Meryem ve Şuayb peygamberin iki kızı da Kur'an'da iffetinden dolayı övülen genç kızlardır. Yine Kur'an'da Hz. Âdem'in Habil ve Kabil adlarındaki iki oğlundan bahsedilmektedir. Habil takva sahibi bir genç olarak ifade edilirken, Kabil asi ve yaptığı fiilden dolayı mahvolmuş bir kimse olarak anlatılmaktadır.⁴⁹ Bu iki gençten Habil övülürken, Kabil kardeşini öldürme fiilini gerçekleştirdiği için yerilir. Hz. Yusuf ve Habil ve Kabil örneklerinde gençlerin karşı karşıya kaldıkları bazı zorluk durumlarında dinin sunduğu çözümün sorunların çözümündeki hayati önemi vurgulanmıştır. Bireyin cinsellik, kıskançlık gibi doğal dürtülerinin doğru bir şekilde kanalize edilmesinin önemi ayetlerde açık bir şekilde ifade edilmektedir.

Gençlik teolojisinin üzerinde sıklıkla durduğu konulardan biri de din dilinin gençler açısından algılanış biçimidir. Dini metinler çoğunlukla yetişkinleri muhatap aldığından gençlerin din diline nüfuz edebilmesini zorlaştırmaktadır. Dini terminolojinin kendi içindeki teorik yapısı gençlerin inançlarını ifade

⁴² Luka, 2: 46.

⁴³ Elizabeth W. Corrie, “Deliberative Democratic Theological Education: A Proposal for Youth Ministry That Builds Peace”, *Religious Education* 115/3 (26 Mayıs 2020), 234.

⁴⁴ Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları Kur'an Meali, (Erişim 21 Mayıs 2023), el-Enam, 6/76-79.

⁴⁵ el-Enbiya, 21/60.

⁴⁶ el-Kehf 10/13.

⁴⁷ Yusuf 12/22.

⁴⁸ Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2020), c. 3 Sayfa: 226-227.

⁴⁹ el-Maide 27-31.

biçimleriyle kıyaslandığında bazı anlayış ve iletişim sorunlarının ortaya çıkması muhtemeldir.⁵⁰ Gençlerle inanç konularını konuşmak için ortak bir dil oluşmadığında doğru bir iletişim kurulamayacağı açıktır. Günümüzde gençliğin dili ile din dili arasında merkezi bir sorun yaşandığı görülmektedir. Bazı araştırmalarda din dili ile bugünün gençlerinin yaşadığı dünya arasında büyük bir uçurum olduğu bildirilmektedir.⁵¹ Bu bağlamda gençlerle birlikte yapıcı bir diyaloga girmek için yeni yollar bulmamız gerekmektedir. Ayrıca gençlik teolojisindeki gelişmeler ve bu alanda yapılan bazı çalışma sonuçları temel bir eğilim ortaya koymaktadır: Gençler inançlarının kendi kullandıkları dil ile ifade edilmesi konusunda ciddiye alınmak istemektedirler. Öyle ki gençler dinî öğretilerin geleneksel dogmatik kavramlarıyla ilişki kurmada zorlanmakta, bunlarla bağlantı kurma ve özdeşleşme için yeterli ortak nokta bulmakta güçlük çekmektedirler. Çoğu zaman, bu kavramlara kendilerini yabancı hissetmektedirler. Bir Diyanet İşleri uzmanının tespitleri din dilinin gençler açısından problemli yönlerini ortaya koymaktadır: “Gençliğe yönelik bütün çalışmalarda öncelikli sorun dil ve iletişim problemidir. Din dili gençlerin algılayabilecekleri ve anlayabilecekleri kapasitenin dışına çıkmıştır. Yeni neslin ilgi alanlarının, beklentilerinin, sorunlarının ve paradigmalarının farklılaşması din görevlilerinin onlara ulaşmasını zorlaştırmaktadır.”⁵² Dolayısıyla gençlik teolojisi çalışmaları teoloji ile gençlik arasında ilişki zemininin oluşmasına önem vermektedir. Din dilinin gençlerin gündelik dilinde ifadesini bulan yorumuna yer açmanın gerekliliğine vurgu yapmaktadır.

Gençlik teolojisi çalışmaları yeni olmakla birlikte bu konuda yapılan çalışmalarda belli bir anlayışın oluştuğu da görülmektedir. Schlag ve Schweitzer, gençlerin örtük ve açık eğilimlerinin ve yönelimlerinin öncelikli hâle getirildiği gençlik teolojisi ile gençlerin örtük teolojisinin yetişkinler tarafından yorumlandığı bir gençlik teolojisi arasında ayırım yapar.⁵³ Bu ayırımı paralel olarak geliştirilen, gençlik teolojisinde yaygın olarak kabul gören üç farklı bakış açısı şöyle ifade edilmiştir:

Gençlerin Teolojisi: Gençlerin inancında ortak olan düşünme, hissetme ve hareket etme biçimlerine ilişkin iç görüşleri elde etmeyi hedefleyen teolojidir. Buna göre gençler sadece bazı dini duygu ve fikirlerin yanı sıra var olan fikirleri üzerinde konuşabilirler ve yeni fikirler üretebilirler.

Gençlerle Teoloji: Teolojiyi bir diyalog biçimi olarak anlamaya dayalı bir kavramdır. Okullarda ve çeşitli gençlik gruplarında icra edilen din eğitimi uygulamaları bu yapıdadır. Gençlere kendi deneyimlerini ve düşüncelerini teolojik konularla bağdaştırma fırsatının verildiği bir yaklaşımdır.

Gençler için Teoloji: Gençlik dönemi gelişim aşamalarına dayalı teolojidir ve gençlerin teolojisi ve gençlerle teoloji olmak üzere iki teolojik yaklaşımın daha kapsamlı hâle getirilip zenginleştirilmiş şeklidir. Gençlik teolojisinin ne olduğunu anlayabilmek için bu üç kavramın dikkate alınması gerekir.

Netice itibariyle yapılan çalışmalar gençlik teolojisinin farklı boyutlarını göstermekle birlikte, gençlik teolojisini bir bütün olarak ele almanın gerekliliğini göstermektedir. Gençlik teolojisi farklı boyutlarıyla birlikte ele alındığında gençleri teoloji ile ortak bir noktada buluşturmak mümkün olabilir. Teoloji somut insani eylemlerde ve hayatın içinde yer almaktadır yaşayışta soyut fikirler içinde bulunmamaktadır. Teolojinin bu dinamik yapısını göz önünde bulundurarak, bugünün gençlerinin inanç dünyasını tanımlamak, yapılandırmak mümkündür.

3. Din Eğitimi ve Gençlik Teolojisi

Friedrich Schweitzer, 2005 yılında çocuk teolojisine dayanarak, gençlerin de teolog olup olmadığını sormaktadır. Schweitzer bu soruya olumlu cevap verdikten sonra gençlik teolojisi araştırmaları yapmakta ve gençlik teolojisinin din eğitimi pratiğine dönüştürülmesine yönelik çalışmalarına hız vermiştir. Bu çalışmalarda gençlik teolojisini karakterize eden gençlerin teolojik düşüncesi ile belli bir dinin teolojik içeriğinin gençlere uygun şekilde sunulmasına olan ilginin çok daha uzun bir geçmişi olduğunu

⁵⁰ Turan Koç, *Din Dili* (İz Yayıncılık, 1998), 266.

⁵¹ Faix, “Semantics of Faith. Methodology and Results Regarding Young People’s Ability to Speak about their Beliefs”, 7.

⁵² Mustafa Soykök, “Diyanet İşleri Başkanlığı Gençlik Çalışmaları: Mevcut Durum, Beklentiler, İmkânlar, Riskler ve Zorluklar”, *Uluslararası Mevlid-i Nebi Sempozyumu “Peygamberimiz ve Gençlik”*, (2019), 555.

⁵³ Thomas Schlag - Friedrich Schweitzer, *Brauchen Jugendliche Theologie?: Jugendtheologie als Herausforderung und didaktische Perspektive*, (Neukirchen-Vluyn, 2011), 21.

göstermektedir. Teolojik sorular ve konular hakkında gençlerin yaklaşımlarının sunulduğu ve analiz edildiği yayınlar 80'lere kadar dayanmaktadır.⁵⁴

Gençlerin beklentilerini karşılayan bir din eğitimi yaklaşımı, gençlerin teolojik konulara daha fazla ilgi duymasına yardımcı olabilir sağlayabilir. Bugünün gençlerinin ihtiyaçlarına cevap verecek, salt aktarıma dayanmayan, çok yönlü bir din eğitimi yaklaşımına ihtiyaç duyulmaktadır. Gençlerin anlam arayışı, derin bir tahlili içeren, hayat ile iç içe bir bakış açısını ve bütüncül bir yaklaşımı gerektirmektedir. Belirli şartları taşıyan teolojik anlayışın ergenlerin dinî düşüncelerine katkıda bulunacağı ve gençlerin dini konulara daha ilgi duyacakları varsayılmaktadır:

- Teoloji, gençlerin kendileri için ilgi çekici ve önemli buldukları soruları ve sorunları ele alıyorsa,
- Kendi fikirleri dini otoriteler tarafından ciddiye alınıyorsa (yani din eğitimcileri, dini liderler ve akademik araştırmacılar tarafından),
- Yaşamlarını ve etrafındaki dünyayı anlamlandırma çabalarında desteklendiklerini hissedersen,
- Teolojik bakış açısının gencin anlam arayışında diğer bütün sistemlerden daha anlamlı ve benzersiz bir katkısı olduğunu fark ederlerse⁵⁵ teolojiye olan ilgilerinin artacağı düşünülmektedir.

Pozitivist paradigmanın iddialarının aksine son yıllarda yapılan araştırmalar, insanların dine ve maneviyata giderek daha fazla önem verdiğini göstermektedir. Örneğin Gallup International⁵⁶ tarafından dünya çapında 60 ülkede 50.000'den fazla kişiyi kapsayan bir araştırma çarpıcı sonuçlar ortaya koymaktadır. Ankete katılanların %87'si bir dini gelenekle kendini özdeşleştirdiğini ve yaklaşık üçte ikisi Tanrı'nın yaşamlarında çok önemli bir yere sahip olduğunu belirtmiştir. Bu bulgular inanç/maneviyatın, başta gelişmekte olan ülkeler olmak üzere, dünyadaki insanların çoğunluğunun yaşamının merkezi bir parçası olduğunu göstermektedir. Bu açıdan din eğitiminin insanların inandıkları dini gelenek üzerinden verilmesi bir ihtiyaçtır. Dolayısıyla din eğitimi yaklaşımı gençlerin ihtiyaçlarına cevap vermelidir. Gençlerle dini konularda konuşabilmek için, gençlerin ihtiyaçlarını içeren bir din eğitimi yaklaşımı geliştirilmelidir.

Bazı araştırmalarda söz konusu ihtiyaçlar çerçevesinde gençlerin din eğitiminde uygulanabilecek bazı eğitim modellerine rastlanmaktadır.⁵⁷ Gençlik döneminin gelişim özellikleri ve teolojik arka planı göz önünde bulundurularak kurgulanmış olan bu modeller, özellikle belli bir dinin eğitimine dayalı öğretim yaklaşımları için uygun özelliklere sahip görünmektedir. Ülkemizdeki din eğitiminde de bir örnek olması düşünülen bu eğitim modelleri hermeneutik, kardeşlik, özgürlükçü ve manevi farkındalık olmak üzere dört model üzerine inşa edilmektedir.

Hermeneutik Model: Bu model, gençlerin kendi dini deneyimlerini anlamlandırabilmesi için kutsal metinleri araştırmaya ve yorumlamaya dayalıdır.⁵⁸ Dini metinler birlikte tahlil edilir ve bugünün dünyasında insanlığın anlam arayışında ve sorunlarını çözmede ne türden bir katkı sağlayabileceği değerlendirilir.⁵⁹ Kur'an anlatıları ve kıssaları çağdaş dünyada insanı birçok açıdan etkileyen evrensel hikâyelerdir. Kur'an insan bilincini, aydınlatır, inşa eder ve dönüştürür. Bu nedenle, Hermeneutik model, başta Hz. Peygamber ve sahabesi olmak üzere kültür ve gelenek tarafından şekillendirilen bir Kur'an yorumuyla okuyucuyu bilgilendirir, inşa eder ve dönüştürür. Bu model Kur'an'ın "yaşayan bir kitap" olarak okunmasını ve incelenmesini güçlendirir. Din eğitimcileri Kur'an anlatılarının gençlerin sorunlarını ve endişelerini ele almasına imkân tanıyan ve Kur'an okuryazarlığı geliştirmesine izin veren okuma yöntemleri geliştirmek durumundadır. Her zaman bir uzman görüşü önemli olmakla birlikte, Kur'an ayetlerinin gençlerin dilinden ifadesi ve yorumlanması yeni ufuklar açabilir. Gençlerin inanç ifadeleri, teolojik disiplinler ve din eğitimcileri için ayırt edici bir hermeneutik anahtar veya perspektif sağlayabilir.

Kardeşlik Modeli: Ergenler için sosyal ilişkiler son derece önemlidir. Ergenlik döneminde gençler başkaları tarafından kabul görmeyi ve onaylanmayı istemektedirler. Ayrıca başkaları için bir şeyler yapmaya

⁵⁴ Örneğin; Robert Schuster (Hrsg.) Was sie glauben. Texte von Jugendlichen. J. F. Steinkopf Verlag, 1984, Broschur; Karl Ernst Nipkow, *Erwachsenwerden ohne Gott? Gotteserfahrung im Lebenslauf* (München, 1987).

⁵⁵ Schweitzer, "Adolescents as Theologians", 187.

⁵⁶ <https://news.gallup.com/poll/1690/religion.aspx> (Erişim: 01.12. 2022)

⁵⁷ Arthur David Canales, "Models for Adolescent Ministry: Exploring Eight Ecumenical Examples", *Religious Education*, (101/2, 2006), 204-232.

⁵⁸ Canales, "Models for Adolescent Ministry", 221.

⁵⁹ Stech, "Emerging Youth Theology and the Theology of Embrace", 168.

her zamankinden daha fazla istekli davranmaktadırlar. Kardeşlik modeli gençleri, başkaları için bir şeyler yapmaya çağıran, fedakârlığı önceleyen bir modeldir. Kardeşlik modelinin omurgasını dinleme, kabul ve empati oluşturur.⁶⁰ Bu modelde genç, insanlarla ilişki kurma ve toplumun sorunlarına duyarlı olmayı geliştirir. Mağdurlar, çocuklar, fakirler, mülteciler için özveride bulunmak, sıkıntılarını gidermek için çaba sarf etmek önemlidir. Ergenlik döneminde giderek belirginleşen ergen benmerkezciliğini sınırlandırmak için bu tür faaliyetlere yer verilmelidir. Böylelikle gençler başkası için bir şeyler yaparak giderek bireyselleşen dünyada özgeci bir benlik oluşturabilirler. İnsanlarla kurulan bu yardımlaşma bağları gencin Allah ile bağlarına da dolaylı olarak yansır. Bazı çalışmalarda başkalarına yardım etmenin ve onlar için bir şeyler yapmanın bireyi manevi olarak olgunlaştırdığını ve geliştirdiğini göstermektedir.⁶¹ Ayrıca bazı araştırmalar yardımın olumlu benlik algısını geliştirdiği, akademik başarıya olumlu yansıdığı, gelecekte başkaları için bir şeyler yapma duygusunu daha fazla aktive ettiğini bildirmektedir.⁶² Bu çerçevede örneğin mülteci kampları, huzur evleri, çocuk bakım yuvaları gibi yerler ziyaret edilebilir, buradaki insanların bazı ihtiyaçlarının karşılanması konusunda faaliyetler ve projeler gerçekleştirmeleri sağlanabilir. Yine Hz peygamberin gençlerle ilişkileri örnek verilerek gençler arasında kardeşlik bağlarını teşvik edecek bir atmosfer yaratmak mümkündür.

Özgürlükçü Model: Özgürlükçü model, adaletsizlikleri ortadan kaldırma, daha iyi bir toplum, daha özgür ve insancıl bir dünya inşa etmenin ortak vizyonundan meydana gelmektedir. İnsanları hoşgörüyeye, merhamete, adalete ve barışa çağırır. Bu model yoksullara, ötekileştirilmişlere ve toplumda haklarından mahrum bırakılanlara odaklanır. Aynı zamanda ezilen halkların haksız siyasi, ekonomik, ırksal veya sosyal ayrımcılıklardan özgürleştirme fikrini birincil kaygı olarak görür.⁶³ Peygamberimizin mücadelesi bu konuda gençlere sunulabilecek uygun bir modeldir. Onun gençlik yıllarında özellikle Hilful Fudul etrafında ortaya koyduğu mücadele gençlere ilham kaynağı olabilir. Yine Hz. İbrahim gibi tek başına haksızlığa ve kötülüğe karşı mücadele eden peygamberler gençlerin özgürlükçü fikirlerini şekillendirebilecek örneklerdir.

Manevi Farkındalık Modeli: Manevi farkındalık modelinin amacı, gençlerin maneviyatını geliştirmek için öz farkındalık ve kişisel keşif yoluyla gençlerin yaşamındaki kutsallık duygularını harekete geçirmektir. Bir bütün olarak insanı ve manevi gelişimini destekleme bu modelin itici gücüdür.⁶⁴ Her dini inanç derin bağlılıklar geliştirmek için ibadet, dua gibi ritüeller barındırmaktadır. İslâm, hayatın içinde dinamik bir yaşayışta anlamını bulurken, namaz, dua, oruç gibi ibadetler yoluyla da müminleri manen güçlendirmeye çalışmaktadır. Ergenler namazın, duanın güzelliğini keşfettiklerinde ve Allah'ın hayatlarındaki merkezi rolünü bu ibadetler aracılığıyla özümstediklerinde inançları o kadar dinamik olacaktır. Dua deneyimleri ve ibadetler yoluyla manevi farkındalığı teşvik eden bir atmosfer oluşturmak gençleri manevi olarak beslemekte ve geliştirmektedir. Din eğitiminde gençler için güçlü ve anlamlı manevi deneyimler meydana getirmek, din eğitiminin etkili bir şekilde sürdürülmesi için önemlidir. Eğer manevi farkındalık modeli ile ergenlerin yaşamında kalıcı bir etki bırakılmak isteniyorsa ibadetler, iç gözlem, kendini keşfetme ve kendini gerçekleştirme gibi birçok faaliyet için bir temel olmalıdır. Elkind'in de belirttiği gibi Allah ile dinamik, kişisel bir ilişkinin yolu bu tür deneyimlere bağlıdır.⁶⁵

Netice itibarıyla bu dört eğitim modeli birbirinin alternatifi değil, aksine birbirini tamamlayan modeller olarak görülmelidir. Formel din eğitiminin verildiği ders ortamlarında bu dört modeli de içeren bütüncül bir yaklaşım sergilenmesi önemlidir. Eğitim uygulamalarında bu modeller kullanılırken gençlik teolojisinin temel ilkeleri göz önünde bulundurulurken uygulanması gerekmektedir.

Sonuç olarak din eğitimi, gençlere hayatın amaç ve anlamına dair arayışlarında kendilerine ait bir şeyler bulabildikleri, sorunlarına çözüm üretebildikleri bir yaklaşımla verilmelidir. Özellikle gençlerin dini ve manevi potansiyellerini önemsemek bu tür bir eğitimin en önemli ilkesi olmalıdır. Gençler teolojik olarak yetersiz görülmemeli ve teoloji yabancı oldukları bir alan olarak sunulmamalıdır. Akademik olarak teoloji

⁶⁰ Canales, "Models for Adolescent Ministry", 222.

⁶¹ Liane J. Louie-Badua - Maura Wolf, "The Spiritual Nature of Service-Learning", *New Directions for Youth Development* 2008/118 (2008), 92.

⁶² John Santrock, *Life-Span Development* (New York, NY: McGraw Hill, 2018), 378.

⁶³ Canales, "Models for Adolescent Ministry", 223.

⁶⁴ Canales, "Models for Adolescent Ministry", 224.

⁶⁵ Elkind, "The Origins of Religion in the Child", 48.

alanı, gençlerle diyalogu başlatmalı, gençlerin sadece soru sormakla yetinmeyecekleri bilinmelidir. Aynı zamanda soruların cevaplarını da üretebilmelerine imkân verilmelidir. Teolojik sorular hakkında eleştirel ve derinlemesine düşünebilirler. Bu bağlamda din eğitimi için en uygun görev, gençlere yeni ufuklar açmak, onların teolojik yeteneklerini desteklemek, onları kendi seviyelerinde teoloji yapmaya teşvik etmek ve gençlerin kendilerini teolog olarak görmelerine yardımcı olmaktır.

Sonuç

Çocuk teolojisi ile gündeme gelen çocukların ve gençlerin teolojik yetenekleri ve ihtiyaçları konusu din eğitimi çalışmalarında giderek daha fazla ele alınmaktadır. Ancak gençlik teolojisi yakın zamanda ortaya çıktığı için, bu konuda yapılan araştırmalar hâlâ başlangıç aşamasındadır. Teolojiyi akademisyenlerin uhdesinde bir uzmanlık alanı olarak gören yaklaşıma farklı bir bakış sunan gençlik teolojisi, gençlerin düşüncelerine ve yorumlarına daha fazla odaklanmaya davet etmektedir. Bu bakış açısı akademik anlamda olmasa da gençlerin kendi dillerinde ve yaşayışlarında yer bulan teolojiyi önemsememizi gerektirmektedir. Teolojinin amaçlarından biri insanın anlam arayışına cevap vermektir. Gençler diğer anlam üretici sistemlerin sunduğu cevapları tatmin edici bulmadıklarında gençler için dinin soru ve sorunlara çözüm yaklaşımı daha önemli hâle gelmektedir. Bununla birlikte dinlerin gençlere verdiği cevabın anlaşılır, gündelik yaşamın diliyle bütünleşik ve gençlerin hayatlarındaki gerçek problemlerle ilgili olması gerekir.

Gençlik teolojisinin önemli bir özelliği, gençlerin temel teolojik soruları ve konuları kendi dillerinde müzakere etmeleridir. Bu durumda öğretmenin görevi gençlerin soru ve sorunlarını kendi dillerinde ifade etmelerine imkân vermeleridir. Gençlerin teolojisi üzerine yapılan araştırmalar, farklı teolojik temaların gençler tarafından nasıl algılanıp yorumlandığına dair görüşleri hakkında fikir vermektedir. Gençlerin sordukları sorular, bir konuyu tartışırken hangi dil kalıplarını kullandıkları, hangi yorumlama modellerine sahip oldukları, "teolojik ihtiyaçlarının" neler olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda buyurgan olmayan, farklı yorumlara açık bir teolojik yaklaşım gençleri dini konuları konuşmaya teşvik edebilir. Çünkü gençler herhangi bir dogmatik ilkeye bağlı kalmaksızın her şeyi konuşmak ve kendilerini ifade edebilmeyi istemektedirler. Aynı zamanda gençler için teoloji konularında materyal geliştirilmelidir. Bu materyaller gençlik teolojisinin dini gelenekle bağlantı, yorumlama çeşitliliği ve bütünlük gibi kriterlerine uygun olmalıdır. Dolayısıyla teoloji konusunda gençlere daha fazla alan açmak, düşüncelerini ifade etmelerine fırsat vermek gerekmektedir.

Diğer alanlarda olduğu gibi inanç konusunda da gelişim psikolojisinin ortaya koyduğu verileri göz önünde bulundurmamak bugün din eğitimi için önemli bir öncelik olmalıdır. Son 50 yılda dini gelişim alanında önemli sayıda çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalarda, tanrı, dua, dini gelenekler, dini yargı gibi temel dini kavramlar ele alınmıştır. Kur'an'ın ve Hz. Peygamberin insanlara yaklaşımında, muhatabının özelliklerini göz önünde bulundurduğu düşünüldüğünde, din eğitiminde bireyden hareket etmenin önemi kavranmış olmaktadır. Bireyi önemsemek ve bireyin gelişimine göre eğitimi düzenlemek dinin kendi iddialarından vazgeçmesini gerektirmektedir. Bilakis dinî terminolojinin yerine göre bazen karmaşık ve anlaşılmaz kavramsal yapısını bireye yakınlaştırmak anlamına gelir. Sonuç olarak mevcut bağlamda, gençler için bir teolojiye duyulan ihtiyaç, dinî yapıların kurumsal beklentilerinden değil, gençlerin ihtiyaçlarından kaynaklanmaktadır. Önemli olan gençlerin teolojilerini desteklemek ve teolojik düşünme yeteneklerini geliştirmekse, teolojinin sunabileceği fikir ve kavrayışlara katılmalarına izin vermek oldukça faydalı olacaktır.

Youth Theology and Its Reflections on Religious Education

Citation: Mehmet Su, "Youth Theology and Its Reflections on Religious Education", *Artuklu Akademi* 10/2 (Aralık 2023), 269-284.

Extended Abstract

Child theology has been recognized as one of the most promising approaches to religious education in recent years. Children's theology is gradually becoming an established concept in the field of religious education, especially in Europe, and is spreading throughout the world. There has been an increasing focus on the question of whether a similar approach can be developed for young people and, if so, how. In recent years there has been a growing number of people who answer this question in the affirmative. Youth theology essentially means that young people are to be taken seriously in their theological reflections, questions and pursuits, in other words, that they are to be considered in principle as equal dialogical partners. Research on the theology of young people provides insights into their views on how different theological themes are perceived and interpreted by young people. The questions they ask, the language patterns they use when discussing a topic, the models of interpretation they have, and what their theological needs are. In this context, theological material should be developed for young people. Youth theology is gaining more and more ground in religious education, in the youth work of religious groups and in theological debates. At the same time, youth theology is not limited to the field of religious education, but is also becoming an important topic in the field of Church Youth Ministry research and is reflected in practical theological studies. The theological abilities and needs of children and young people, which came to the fore with the theology of children, are increasingly being addressed in religious education studies. However, since youth theology has only recently emerged, research on this topic is still in its infancy. Although

280 theology is seen as a field of specialization for academics, youth theology aims to focus more on the thoughts and interpretations of young people. This perspective requires us to pay attention to an understanding of theology that finds its place in young people's own languages and lives, even if not in an academic sense. Theology aims to respond to the search for meaning by every individual, young or adult. When young people find the suggestions offered by other meaning-making systems unsatisfactory, the suggestions of religion become more important. However, religions' answers to young people's questions need to be comprehensible, integrated into the language of everyday life, and relevant to the real problems in young people's lives. The important feature of youth theology is that young people negotiate the main theological questions, problems and issues in their own language, and that teachers carefully fulfill their role in this regard. Research on the theology of young people provides insights into their views on how different theological themes are perceived and interpreted by young people. The task of religious education in youth theology is to support young people in their theology and to develop their theological thinking. It is also to allow them to participate in the ideas and insights that theology can offer. A theological approach that is not prescriptive and open to different interpretations encourages young people to think about religious issues and express themselves freely. This is because young people want to talk freely about any topic without being bound by any dogmatic principles. It is necessary to open more space for young people in theology and give them the opportunity to express their thoughts. According to youth theology, religious education has the task of opening new horizons for young people, supporting their theological abilities, encouraging them to do theology at their own level, and helping young people to see themselves as theologians. In some studies, there are some educational models that can be applied in the religious education of young people within the framework of these needs. There are four models, namely the hermeneutic model, the brotherhood model, the emancipatory model and the spiritual awareness model, each of which can be functional in different contexts. The hermeneutic model is based on researching and interpreting sacred texts so that young people can make sense of their own religious experiences. The brotherhood model is a model

that calls young people to do something for others and prioritizes sacrifice. The libertarian model envisages the creation of a shared vision for eliminating injustice and building a better society and a more free and humane world. The aim of the spiritual awareness model is to activate feelings of sacredness in young people's lives through self-awareness and personal exploration in order to develop their spirituality. These models of education should not be seen as alternatives to each other, but rather as complementary models. Although studies on youth theology are new, they offer different perspectives on the theological thinking of young people and open new horizons for practitioners in shaping religious education. In this study, the contributions and perspectives of the understanding of youth theology in the West to religious education are discussed based on the aforementioned studies. In the studies on this subject, the developmental characteristics of adolescents are taken into consideration and the needs of the age we live in are taken into account. Therefore, the main emphases and assumptions in youth theology studies are evaluated by taking into account the developmental characteristics of the youth period. This study addresses the phenomena of youth and theology in relation to each other and proposes some educational models for the religious education of young people.

Kaynakça

- Allport, Gordon W. *Birey ve Dini*. çev. Bilal Sambur. Elis Yayınları, 2005.
- Büttner, Gerhard. "How theologizing with children can work". *British Journal of Religious Education* 29/2 (01 Mart 2007), 127-139. <https://doi.org/10.1080/01416200601162367>
- Canales, Arthur. "Models for Adolescent Ministry: Exploring Eight Ecumenical Examples". *Religious Education* 101 (2006), 204-232. <https://doi.org/10.1080/00344080600640202>
- Canpolat, Güllüzar - Işıkdoğan, Davut, "Çocuk Teolojisini Anlamak: John M. Hull'ün 'Çocuklarla Teolojik Konuşmalar' Eserinin Analizi", *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 11 (Haziran 2021), 159-179.
- Corrie, Elizabeth W. "Deliberative Democratic Theological Education: A Proposal for Youth Ministry That Builds Peace". *Religious Education* 115/3 (26 Mayıs 2020), 233-244. <https://doi.org/10.1080/00344087.2020.1768471>
- Duke, James O. - Stone, Howard W. *How to Think Theologically: Third Edition*. Minneapolis: Fortress Press, 3rd edition., 2013.
- Elkind, David. "Age Changes in the Meaning of Religious Identity". *Review of Religious Research* 6/1 (1964), 36-40. <https://doi.org/10.2307/3510881>
- Elkind, David. "Egocentrism in Adolescence". *Child Development* 38/4 (1967), 1025-1034. <https://doi.org/10.2307/1127100>
- Elkind, David. "The Origins of Religion in the Child". *Review of Religious Research* 12/1 (1970), 35-42. <https://doi.org/10.2307/3510932>
- Faix, Tobias. "Semantics of Faith. Methodology and Results Regarding Young People's Ability to Speak about their Beliefs". *Journal of Empirical Theology* 27 (06 Haziran 2014), 36-56. <https://doi.org/10.1163/15709256-12341293>
- Fowler, James. *Faith Development in Early Childhood*. Kansas City, MO: Sheed & Ward, 0 edition., 1989.
- Fowler, James W. "İman Bilincinin Evreleri". çev. A. Ulvi Mehmedoğlu. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 19 (2000), 85-104.
- Fowler, James W. - Dell, Mary Lynn. "Stages of Faith from Infancy Through Adolescence: Reflections on Three Decades of Faith Development Theory". *The Handbook of Spiritual Development in Childhood and Adolescence*. 34-45. Sage Publications, <https://doi.org/10.4135/9781412976657.n3>
- Koç, Turan. *Din Dili*. İz Yayıncılık, 1998.
- Kolektif. *İncil*. Kitabı Mukaddes, 2018.
- Kolektif. *Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir (5 Cilt Takım)*. Diyanet İşleri Başkanlığı, 2020.
- Korniejczuk, Victor. "Psychological Theories of Religious Development: A Seventh-Day Adventist Perspective". *Institute for Christian*.
- Köylü, Mustafa - Oruç, Cemil. "Gençlik Dönemi Din Eğitimi". *Nobel Akademik Yayıncılık*. 2023.
- Louie-Badua, Liane J. - Wolf, Maura. "The Spiritual Nature of Service-Learning". *New Directions for Youth Development* 2008/118 (2008), 91-95, 9. <https://doi.org/10.1002/yd.260>
- Markstrom, Carol A. "Religious Involvement and Adolescent Psychosocial Development". *Journal of Adolescence* 22/2 (01 Nisan 1999), 205-221. <https://doi.org/10.1006/jado.1999.0211>
- Nipkow, Karl Ernst. *Erwachsenwerden ohne Gott? Gotteserfahrung im Lebenslauf*. München, 1987.
- Oruç, Cemil, "Din Eğitimi Açısından Çocuk Teolojisi ve İlahiyat Fakülteleri İçin Bir Öneri", *Din Eğitiminde Kalite*, (ed. Fahri Kayadibi), İstanbul: Dem Yay., 2014, s.125-152.
- Oruç, Cemil. "Eğitimde Dini Okuryazarlık, (Eğitimde Okuryazarlık Becerileri - III, Ed. Erol Koçoğlu, Pegem Akademi: Ankara, 2021)", 2021. <https://doi.org/10.14527/9786257582018>
- Reiss, Annike. "Jugendtheologie". In: *Wissenschaftlich Religionspädagogisches Lexikon*. 2015. Erişim 19 Mayıs 2023. <https://www.bibelwissenschaft.de/stichwort/100022/>
- Roebben, Bert. "International Developments in Youth Ministry Research: A Comparative Review". *Religious Education* 107/2 (Mart 2012), 192-206. <https://doi.org/10.1080/00344087.2012.660424>
- Santrock, John. *Adolescence*. New York, NY: McGraw Hill, 16th edition., 2015.
- Santrock, John. *Life-Span Development*. New York, NY: McGraw Hill, 17th edition., 2018.
- Santrock, John W. *Educational Psychology*. McGraw-Hill Education, New York, 2009.
- Schlag, Thomas - Schweitzer, Friedrich. *Brauchen Jugendliche Theologie?: Jugendtheologie als Herausforderung und didaktische Perspektive*. Neukirchen-Vluyn, 2011.
- Schweitzer, Friedrich. "Adolescents as Theologians: A New Approach in Christian Education and Youth Ministry". *Religious Education* 109/2 (2014), 184-200. <https://doi.org/10.1080/00344087.2014.887927>

- Schuster, Robert (Hrsg.) *Was sie glauben. Texte von Jugendlichen*. J. F. Steinkopf Verlag, 1984, Broschur; Karl Ernst Nipkow, *Erwachsenwerden ohne Gott? Gotteserfahrung im Lebenslauf* (München, 1987).
- Smith, Jeremy. "Adolescent Spiritual Formation: Practical Theology as a Filter for Youth Ministry". *Theological Research Exchange Network (TREN)*. <https://digitalshowcase.oru.edu/tren/1779>
- Soykök, Mustafa. "Diyanet İşleri Başkanlığı Gençlik Çalışmaları: Mevcut Durum, Beklentiler, İmkânlar, Riskler ve Zorluklar". *Uluslararası Mevlid-i Nebi Sempozyumu "Peygamberimiz ve Gençlik"*, 543-561.
- Stech, Frantisek. "Emerging Youth Theology and the Theology of Embrace", *When East and West Meet*, (2019).
- Subaşı, Münevver - Okumuş, Kübra. "Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 21/2 (2017), 420.
- Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları Kur'an Meali. Erişim 18 Mayıs 2023.
<https://news.gallup.com/poll/1690/religion.aspx>

